

פלאי התורה

הפלאות המדהימות ביותר מכל פלאי תכל

בס"ד | גליון ל"ט | פרשת עקב תשפ"א

הקשר לפרשה

כתוב בפרשה - וקשרתם אותם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם. וכתב בספר טעמי המנהגים (עניני תפילין, אות כ"ה) בשם ספר שער התפילה - והנה אנו רואים בני אדם ששלש אלה יעשה להם (תפילין, ציצית, מזוזה) ואינם בטוחים מן החטא ואינם זוכים למעלות הנשגבות, אמנם במי שהם על ראשו לבד ואינם משיימם בראשו לשום מחשבתו בהם, הרי הוא כמניחם על הכותל השולחן וכדומה, ולשון חז"ל (ברכות ו'). "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' וכו' אלו תפילין שבראש", ולא אמרו 'שעל הראש', ותפילין צריכין גוף נקי גם מפסולת וזוהמת הנפש וחירות משעבוד הגוף והטבע.

נושא השבוע

חידות נפלאות בהלכות תפילין

פלאי הפרשה והמועדים

פלאי פלאים של חידות נדירות בעניני פרה"ש והמועדים

חידוד ד'

איך יתכן, אינו יהודי - שחייב בהנחת תפילין כל יום?

מקורות לתשובה - ביאור הלכה סימן ד"ש סעיף ג' ד"ה אינו יהודי, ספר והערב נא עה"ת חלק א'.

חידוד ה'

איך יתכן, שאין אדם יכול לקיים מצות הנחת תפילין רק במקום מסוים, אבל אם יניח התפילין במקום אחר לא יצא ידי חובתו?

מקורות לתשובה - משנה ברורה סימן י"ד ס"ק י"ג ובסימן כ"ה ס"ק נ"ג ובסימן תרמ"ט ס"ק ל"ד.

חידוד א'

איך יתכן, כמה אופנים, שמניחין קודם תפילין של ראש' ואחר כך תפילין של יד' אע"פ שאינו לפי סדר ההנחה שכתוב בתורה?

מקורות לתשובה - מסכת מנחות דף ל"ח, טור וש"ע או"ח סימן כ"ו סעיף א' ובמשנה ברורה שם סק"א ובסימן ל"ד סק"ה בשם שו"ת שבות יעקב ח"א סימן ב'.

חידוד ב'

איך יתכן, אדם שיש לו זוג תפילין מהודרים,

והוא בריא על כל אבריו, ואפ"כ אסור לו להניח רק תפילין של ראש'?

מקורות לתשובה - מסכת ערכין דף ג', ומסכת זבחים דף י"ט. רמב"ם הלכות כלי המקדש פ"י הלכה ו'.

חידוד ג'

איך יתכן, כמה אופנים, שאסור לאדם לעשות דבר מסוים, אבל אם הוא לבוש בתפילין מותר לו לעשותו?

מקורות לתשובה - מסכת ברכות - דף ח', דף ל', דף ס"א, שו"ע או"ח סימן צ' סעי' ח' ובמשנה ברורה שם ס"ק כ"ד. וע"ע בערוך השולחן שם סעיף י"ב.

מכתבים למערכת

מכתבים והערות שהתקבלו במערכת - על הסערה שהובא בגליון הקודם - בשם המסכת סופרים והבית יוסף דבתשעה באב יש להניח ה"ספר תורה" על הקרקע בעטיפה שחורה.

בגליון הקודם הבאנו דברי הבית יוסף (הלכות ת"ב סימן תקנ"ט סעיף ה') בשם מסכת סופרים (פרק י"ח ה"ז), וז"ל - ויש שמניחין (א.ה. בתשעה באב) את התורה על הקרקע כאבילות שחורה [במסכת סופרים שלפננו, מובא גירסא 'בעטיפה שחורה'], ואומר 'נפלה עטרת ראשנו'. וביקשנו מהקוראים החשובים לברר: א. האם יש מקום מסוים בעולם שנוהגים כדברי המסכת סופרים הנ"ל שהובא להלכה בבית יוסף וכנ"ל, או מנהג דומה לזה. ב. מה הטעם בדברי המסכת סופרים הנ"ל להניח את הספר תורה על הקרקע בת"ב. ואנו מביאים כאן המכתבים וההערות שהגיע למערכת בענין זה. וכמובן אין לסמוך הלכה למעשה מהדברים, ובפרט שהנושא הזה מאד חמור, שהרי מדברים מכבוד הספר תורה.

זה בשם מסכת סופרים, וכתב - יש שמניחין את תיק הספר על הקרקע וכו', ואומר 'נפלה עטרת ראשנו'. וזה הושרש מרבניה הקודמים של בית הכנסת, ולא מצאתי ענין לשנותו שכן יש לו סימוכין טהורים.

•••

המשך בעמ' הבא

על הקרקע בעטיפה שחורה, רציתי לציין למה שכתב המנהל של בית כנסת 'אהל יצחק' בקרית אתא - מנהיגו בבית הכנסת 'אהל יצחק' בקרית אתא מזה ארבעים שנה, לשים שטיח בלוי על כבש המדרגות, ולהניח הספר תורה עליו על המדרגה השלישית, ומקורו טהור מן מסכת סופרים, וע"ע בספר האשכול (ח"ב הל' ת"ב ס"ו), ובאבודרהם (ח"א עמ' רפ"ו) שהביא מנהג

מכתב מאמן הנפש והחינוך, הרה"ג ר' דוד רוזנברג שליט"א יו"ר מכון 'עולמות' - אשדוד

לכבוד מערכת 'פלאי התורה' בנדון שאלתכם אם יש מקום בעולם שנוהג כדברי המסכת סופרים שהובא להלכה בבית יוסף הלכות ת"ב, דבתשעה באב יש להניח את הס"ת

מבחר תוכניות ומצגות מביית 'פלאי התורה'

המשך מ"מכתבים למערכת"

מכתב מהרה"ג ר' אברהם בנימין בוים שליט"א

מחור"ר כולל צאנז - בני ברק

בנדון שאלתך, רציתי לציין, מה שכתב בספר שפע חיים (שיעור חורש"י פרשת דברים תש"מ) דבר דומה למה שכתב הבית יוסף, ומבאר הענין בטוב טעם ודעת, ואלו דבה"ק - "נראה לתת טעם לשבח למנהג פלא שהיה נהוג במקצת מקהילות בני ספרד, שביום צום תשעה באב בעת קריאת התורה היו מוציאים ספר תורה מן ההיכל, ואחד האנשים בבית הכנסת היה מטה את עצמו על הארץ ונסמך על ידיו ועל רגליו כאשר פניו למטה וגבו למעלה, ועל גבו היה מניחים הספר תורה וקוראים בתורה ג' אנשים בקריאת היום. אכן היו שהרעישו נגד מנהג זה אשר הוא חילול ד' גדול שקוראים בתורה באופן כזה, אבל גדולי ספרד קדושי עליון הקדמונים השיבו להם (ראה שו"ת דברי שמואל סי' רמ"ט, ברכי יוסף או"ח סי' תקנ"ט ד', שו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' צ' בסופו.) שלא לבטל המנהג, וכתבו שאף שבאמת הוא מנהג זר ומופלא מאד ואין ידוע להם טעמו, מ"מ בוודאי ממקור קדוש יהלך ומנהג ישראל שנהגו כן רבות בשנים תורה היא ואין לשנותו.

כל השומע מנהג זה ישתומם עד מאד מה טעם יש בו, אך נראה לי, שחכמי ספרד הקדושים ביקשו לרמז וללמד במנהג קדוש זה (כשם שכל מנהגיהם הקדמונים כולו קודש הם), שיעקר התענית והאבלות בתשעה באב אינו על עסקי הבל ושטות, על שבגלות אין לנו שדות וכרמים ופרדסים, אלא עיקר האבלות היא על חורבן התורה, כי בזמן שביית המקדש היה קיים היו בישראל מלכי תורה שזכו להורות הוראה לאמיתה של תורה, כמו שנאמר בדוד המלך (סנהדרין דף צ"ג): "וה' עמו שהלכה כמותו בכל מקום, ועכשיו בגלות מתקיים בנו 'מלכה ושריה בגויים אין תורה, וכפי' רש"י' אין בהם מורה הוראה, וקשה למצוא תלמידי חכמים מובהקים, ואם אחד עוסק בכל זאת בתורה וחפץ לקרות בתורה הוא מוכרח להיות כפוף ומושפל לארץ, ומתקיים בו (תהילים מ"ד, כ"ד) 'שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטננו', והוא מהלך על הקרקע כשהוא נסמך על ידיו ועל רגליו כשור לעול וכחמור למשא, ובדרך

• תוכנית "פלאי התורה" במרחבי הש"ס והשו"ע ונו"כ [ניתן להזמין על מסכתות ומקצועות בהלכה מסוימות]. • תוכנית "פלאי כיבוד אב ואם". • תוכנית "פלאי שמירת הלשון". • תוכנית "פלאי השבת". • תוכנית "פלאי המועדים". • תוכנית "פלאי החכמה היהודית". • תוכנית "פלאי הזכרון". • תוכנית "פלאי השמחה". • תוכנית "פלאי האמונה והבטחון". • מצגת "פלאי התורה" - א' [אידיש/עברית]. • מצגת "פלאי התורה" - ב' [אידיש/עברית].

לפרטים והזמנות: הרב חיים מנדל 058-3275596

כמימרא תוך כדי דיבור אמר: 'וואס רעדסטו, ס'איז דאך אין ארץ ישראל, כאומר שזה שמונה ספר על הארץ אינו כ"כ נורא כי זה בארץ ישראל! ופלאי פלאים באיזו מדרגת התקשרות לקדושת ארץ ישראל היה, שהיתה אצלו מילתא דפשיטא, ואפילו לא חשב מה לענות אלא תכף השיבו!'

והנה החליטו החוקרים [היגער במבואו למסכת סופרים, פרק ג' אות יב (עמוד 29)] שהמסדר של מסכת סופרים "מביא לרוב מנהגי א"י, ו"המנהגים המובאים (בפרק י"ח) בסימן ט"ו" (במהדורת היגער הדברים המדוברים נמצאים בהלכה ט'), "ע"ד ת"ב, אין שום ספק שהם מנהגי בני א"י".

אחר הדברים האלה אולי מצאנו פתר בס"ד לדברי מסכת סופרים הנ"ל, ע"פ דברי מרן אדמו"ר מטאלנא זצ"ל בצרוף הידיעה שמדובר במנהג א"י. והם לענ"ד דברים עדינים. תן לחכם ויחכם עוד.

תזכו להגדיל ולהאדיר תורה מתוך רוב הצלחה בסייעתא דשמיא.

דוד הירש.

זה הוא צריך לשאת עליו את עול התורה, והוא נתון למשיסה וללעג ולקלס, גם התכוונו במנהג זה לעורר זכות על ישראל ולבקש רחמים לפני המקום, כאשר מוציאים את הספר תורה מן ההיכל ומניחים אותו על גבו של איש הרכון לארץ, ראה ה' והביטה איך שאין לספר תורה מקום לנוח והיא מושפלת עד לארץ, השליך משמים ארץ עטרת תפארת ישראל (איכה ב' א').

• • •

מכתב מהרה"ג ר' דוד הירש שליט"א מחור"ר כולל עטרת צבי' - אשדוד

כבוד הגרד"נ שוורץ שליט"א

בקשר לשאלה שהצבתם,

הטעם למנהג לכאורה מפורש בדברים גופם: "ואומרים נפלה עטרת ראשנו", וזאת מסמלים ע"י נתינת ספר התורה, שהיא עטרת ראשנו, על הארץ.

ומה שתמהתם, היתכן לעשות כך?

א. ראיתי בפירוש "מקרא סופרים" על מסכת סופרים שכתב: "ובטור (או"ח סימן תקנט) הגירסא: ויש שמניחין תיק הספר על הקרקע וכו'. לפי שגוף הספר אסור להניחו על גבי קרקע כדאיתא ביר"ד (סימן רפב ס"ז)".

ועוד אומר שם: "ואפשר דמה דאמר הכא מניח הס"ת ע"ג קרקע - לאו דוקא ע"ג קרקע ממש קאמר, אלא כוונתו שלא על הבימה רק בנמוך סמוך לקרקע".

ב. גם אם נאמר שמדובר בס"ת עצמו ועל הקרקע עצמה (ואכן בעטיפה כמפורש בגוף הדברים), אולי אפשר כדבעינן למימר לקמן:

"כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א (מאשדוד) סיפר אודות סבו זקנו כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זצוק"ל [סדר הדלקת נר חנוכה, מוסדות "תפארת יחנן" טאלנא - אשדוד, חנוכה תשע"ה (ממה שאמר בחנוכה תש"ו) עמודים לט-מ]: "ובידי הוי עובדא שפעם נכנסתי לחדרו מוקדם בבוקר ומצאתי ספר קדוש מונח על הארץ, שנפל כנראה בלילה מהארון, ואח"כ נישתי לאא"ז ז"ל לשמשו, ותכף אמר לי שבלילה היו לו כל מיני חלומות, וכדי להרגיעו אמרתי לו שכנראה החלומות הם בגלל שהיה מונח הספר כל הלילה על הארץ, וזו סיבת החלומות. וברגע

מכתב מהרה"ג ר' ישראל הולצמן שליט"א

מחשובי הת"ח דקהילת גור המעטירה - אשדוד

לכבוד הרב שוורץ שליט"א

בנדון שעוררת בענין הנחת הספר תורה על הקרקע בת"ב - הנה במסכת סופרים [לפי גירסת המחזור ויטרין] מבואר שהניחו את הספר תורה באיצטלית דהיינו 'מעיל' (כמנהג האשכנזים), אבל הרמב"ן בתורת האדם כתב שמניחין "תיק התורה" על הקרקע. וצריך עיון - אם כוונתו עם התורה עצמה כפי שנראה בפשטות. וזה כמנהג הספרדים שיש "תיק" לספר תורה, וזה כעין ארון. והוי כבוד יותר ממעיל. ועיין עוד בעלי תמר (תענית פ"ב, ה"א) שהספרדים נהגו להניח הספר תורה על גבי "תיבה שפלה". וראיתי שכ"ק מרן אדמו"ר מצאנז זיע"א כתב - שהיה מנהג אצל הספרדים להניח הס"ת על אדם שהתכופף על ארבע, והסביר הדבר בטוב טעם ודעת.

בכבוד רב - ישראל הולצמן

לתרומות: 052-7156981

או בהעברה בנקאית - בנק פאג'י, סניף 186, מס' חשבון - 931055

ב"ה אלפי יהודים בעולם מכל החוגים והעדות מתענגים מדי שבוע מגליונות הפלאות, ומעידים שזה מביא להם עונג שבת - ושמחת התורה ואהבת התורה ותידוד המח והזכרון, והיות והוצאת הגליונות לאור עולם והפצתם ברחבי תבל, עולים מדי חודש אלפי שקלים, מבקשים מהצבור - אנא תהיו שותפים בהוצאות הגדולות. ניתן לתרום: לברכה והצלחה/להצלחת הבנים בתורה/ לרפואה/לע"ג וכדומה. תודה רבה מראש.

היו שורפים בהפצת מיתקות התורה ברחבי תבל

© כל הזכויות שמורות + אין לסמוך "הלכה למעשה" מהחידות

העלון נכתב ע"י הרה"ג ר' דוד נתנאל שוורץ שליט"א - מח"ס "יד המשפט" ומג"ש בישי"ג "אהל התורה" - סאסוב ונערך ע"י מכון "פלאי התורה" לשליחת חידות / לתרומות / הערות והארות כעניני הגליון ניתן לפנות למכון: רחוב רבי יהודה הנשיא 19/10א, אשדוד | טלפק - 052-7156-981 | פקס - 153-8855-6981 | מייל - dn0527156981@gmail.com

להזמנות - הרב חיים מנדל 058-32-755-96

לכינוסים, מעמדי כבוד התורה, זיץ ליל שיש, שבתות התאחדות, קעמפים ושיבות בין הזמנים

דרשות נלהבות - תוכניות מפליאות - מבעל הפלאות: